

SVETI ILAR U KONTEKSTU SVOGA VREMENA MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SIMPOZIJ Mlini (Dubrovnik), 19. – 20. listopada 2017.

Silvio KOŠČAK

Trg Slobode 11, 42 000 Varaždin
koscak.silvio@gmail.com

Katedra povijesti kršćanske literature i kršćanskog nauka Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Župa svetog Ilara u Mlinima (Dubrovačka biskupija) organizirali su 19. i 20. listopada 2017. godine u hotelu Astarea u Mlinima dvodnevni međunarodni znanstveni simpozij s nazivom »Sveti Ilar u kontekstu svoga vremena«, a u sklopu trodnevne pripreme za slavlje njegova liturgijskog spomena 21. listopada. Sveti Hilarion, ili Ilar u lokalnoj inačici imena, monah je iz područja Gaze i, prema zapisima u Jeronimovim hagiografijama, osnivač palestinskog monaštva. U vrijeme svojeg bijega iz palestinskih pustinjskih krajeva u potrazi za samoćom, nakon što je sve veći broj ljudi dolazio u njegovo samotište, dolazi u Epidaur, današnje područje Cavtata u Župi dubrovačkoj. Prema Jeronimovu tekstu *Život sv. Hilariona*, u Epidauru ubija zmiju zvanu Boa koja je nanosila štete stanovništvu i proždirala stoku (slika pobjede nad poganstvom, posebno kultom boga Mitre), a u legendarnom sloju priče tu zmiju (ili zmaja) dovukao je preko mora (koje se povuklo pred njim) do današnjih Mlina na mjesto gdje je izgrađena današnja župna crkva njemu posvećena. Na tom je mjestu zmiju spalio, na čemu mu je stanovništvo zauvijek ostalo zahvalno.

U kraćim obraćanjima prije otvorenja rada simpozija riječi pozdrava i dobrodošlice svim sudionicima skupa uputili su načelnik Općine Župa dubrovačka Silvio Nardelli, župnik Župe svetog Ilara don Bernardo Pleše i dubrovački biskup, mons. Mate Uzinić. Mjesni biskup zazvao je blagoslov nad svim sudionicima posebno istaknuvši želju da simpozij otkrije kako život svetog Hilariona može biti aktualan i danas. Simpozij je otvorio predsjednik Orga-

nizacijskog odbora izv. prof. dr. sc. Ivan Bodrožić, pročelnik Katedre povijesti kršćanske literature i kršćanskog nauka. U govoru otvorenja između ostalog je istaknuo: »Ilar kao monah i svjedok Isusa Krista pomagao je u svoje vrijeme da se društvo u kojemu je živio evangelizira oslobađajući ga od natruha poganstva koje je zarobljavalo ljude. Svjedočio je autentičnu kršćansku slobodu kao nasušnu potrebu društvu svoga vremena. Ovaj skup ima svoju aktualnost i po tome što se danas oko nas događa obrnuti proces, kojem bi se trebalo oduprijeti, a riječ je o procesu poganizacije društva, te nam je potrebno imati autentične svjedoke koji mogu taj proces zaustaviti, te pokrenuti one pozitivne tijekove u društvu, kao što je sveti Ilar poticao u svoje vrijeme.«

Simpozij je bio podijeljen u četiri sesije u dva dana. Prvog dana simpozija bilo je održano sedam izlaganja u dvije sesije. U prvoj sesiji, kojoj je moderator bio dr. sc. Vinicije Lupis, doc. dr. sc. Anto Barišić (Zagreb, Hrvatska) održao je izlaganje naslovljeno »Sveti Hilarion u kontekstu svoga vremena«. U izlaganju se usmjerio na povijesne prilike Rimskoga Carstva Hilarionova vremena, posebnu pažnju usmjerivši na onodobne kristološke hereze. Doc. dr. sc. Andrea Filić (Zagreb, Hrvatska) održala je izlaganje naslovljeno »Hilarion između bijega od ljudi i zauzimanja za njih«. Posebno je istaknula poveznice između djelovanja utjelovljenog Sina Božjega i njegovih susreta s ljudima kao i molitvenih trenutaka provedenih u samoći te života i djelovanja svetog Hilariona. Zadnje izlaganje prve sesije »*Ille vera vita est, quae praesentis emeretur incommodo* (cf. *Vita Hilarionis* 15,4). Sveti Hilarion – otac asketa i pokornika palestinske pustinje (usp. *Vita Hilarionis* 15,4)« održala je doc. dr. sc. Vanda Kraft Soić (Zagreb, Hrvatska). Između ostalog, u izlaganju je progovorila o specifičnostima monaških pokorničkih asketskih praksi koje se mogu naći u hagiografskom tekstu svetog Jeronima o asketskom životu svetog Hilariona. Nakon posljednjeg izlaganja prve sesije uslijedila je kraća stanka.

U drugoj sesiji prvog dana simpozija bila su održana četiri predavanja. Moderatorica druge sesije bila je doc. dr. sc. Andrea Filić. Izlaganje naslovljeno »Hilarion kao učenik i sluga Kristov« održao je prof. dr. sc. Ivan Bodrožić (Zagreb, Hrvatska). Mr. sc. Josip Knežević (Sarajevo, BiH) održao je izlaganje naslovljeno »Razumijevanje askeze između milosti i osobnog rada s primjenom na sv. Hilariona«. Silvio Koščak, mag. theol. i doktorand KBF-a u Zagrebu, održao je izlaganje pod naslovom »Liturgija i monaški život prema Jeronimovim hagiografijama«. Posljednje izlaganje, naslovljeno »Smisao i cilj Jeronimovih hagiografskih djela«, prezentirano je video-projekcijom budući da prof. dr. sc. Milan Špelić (Ljubljana, Slovenija), nije mogao osobno sudjelovati u radu simpozija.

Radni dio simpozija i drugog je dana bio podijeljen u dvije sesije. U prvoj sesiji, kojoj je moderator bio prof. dr. sc. Ivan Bodrožić, izlaganje naslovljeno »'Nudus et armatus in Christo' (*Vita Hilar.* 2,7): ascetismo, miracula ed esorcismi nella *Vita Hilarionis* di Gerolamo – 'Gol i oboružan u Kristu' (*Vita Hilar.* 2,7): askeza, čudesa i egzorcizmi u Jeronimovu *Životu sv. Hilariona*« održala je dr. sc. Roberta Franchi (Budimpešta, Mađarska). Prof. dr. sc. Basyli Degorski (Rim, Italija) održao je izlaganje pod naslovom »Le figure retoriche nell'Epilogo della Vita S. Hilarionis e delle due altre Vitae Patrum geronimiane – Retoričke figure u Epilogu Života sv. Hilariona i druga dva Jeronimova životopisa svetaca«. S prisutnošću svetog Hilariona u Italiji sudionike simpozija upoznao je prof. dr. sc. Benedetto Clausi (Calabria, Italija) u svojem izlaganju naslovljenom »Ilarione in Sicilia – Hilarion na Siciliji«. Nakon posljednjeg izlaganja prve sesije drugog dana simpozija uslijedila je kraća stanka za vrijeme koje su sudionici simpozija imali priliku bolje upoznati jedni druge te razmijeniti vlastita iskustva.

Druga sesija drugog dana simpozija, čiji je moderator bio mr. sc. Josip Knežević, započela je izlaganjem »Legenda o svetom Hilarionu u starijoj hrvatskoj književnosti« dr. sc. Vesne Badurine Stipčević, znanstvene savjetnice Staroslavenskog instituta u Zagrebu. Budući da ona nije mogla osobno prisustvovati radu simpozija, izlaganje je pročitala doc. dr. sc. Vanda Kraft Soić. Izlaganje pod naslovom »Kult sv. Ilara na dubrovačkom području« održao je dr. sc. Vinicije Lupis, voditelj Centra Dubrovnik Instituta Ivo Pilar. Posljednje izlaganje simpozija prezentirano je video-projekcijom, jer zbog obveza dr. sc. Jelena Obradović Mojaš nije mogla osobno sudjelovati u radu simpozija i održati svoje izlaganje pod naslovom »Legende o sv. Ilaru u usmenoj predaji«.

Posljednjeg dana simpozija, nakon zajedničkog ručka, za sve sudionike simpozija organiziran je izlet brodom do Cavtata, gdje su imali prigodu posjetiti spilju Šipun u kojoj je prema predaji boravio sveti Hilarion te potom i Dubrovnik. Svi sudionici simpozija sudjelovali su u euharistijskom slavlju trećeg dana pripreme za slavlje spomendana svetog Hilariona, a jednako tako i u euharistijskom slavlju na sam blagdan 21. listopada 2017. godine, koje je predslavio mons. Mate Uzinić, dubrovački biskup.